

Sabina Holm Larsens indledende oplæg ved debatten om frisættelse på velfærdsområdet på Velfærdens Topmøde 29. oktober 2025

I dag står vi over for nogle alvorlige udfordringer på dagtilbudsområdet. Hverdagen i mange dagtilbud er præget af bureaukratiske regler, standardisering og topstyring. Vores forældre oplever mangel på fleksibilitet. I hører i medierne om, at forældrene er utrygge ved at aflevere deres børn i daginstitutionerne, fordi kvaliteten er dalende. Samtidig ser vi en rekrutteringskrise, hvor daginstitutionerne kæmper for at tiltrække og fastholde kvalificeret personale.

Tilbage til civilsamfundet og kerneopgaven

Vi er derfor glade for, at Christiansborg har fået øjnene op for at ville frisætte dagtilbudsområdet. For det handler om at skabe de bedste betingelser for vores børn og deres forældre – og jeg tror, at frisættelsen kan være med til at bane vejen for lige præcis det.

Når vi nu taler om frisættelse. Så vil jeg sige: Vi skal med frisættelsen tilbage til rødderne. Inden vi fik kommunerne, opstod vores dagtilbud som selvejende institutioner drevet af civilsamfundet. Den forankring kunne noget særligt, som vi har mistet. Vores systemtænkning har skabt en umyndiggørelse af det helt afgørende meningsfulde og relationelle arbejde ude på stuerne.

Den faglige dømmekraft tilbage til pædagogerne

Vi skal derfor bruge frisættelsen til at få den faglige dømmekraft tilbage til pædagogerne og de voksne omkring børnene. Det er ude på gulvet, at værdien bliver skabt for børnene - og derfor er det her beslutningerne skal tages. Det vil skabe en øget faglighed og en bedre trivsel hos børnene. Frisættelsen skal hjælpe os til at se virkeligheden - se at skemaer og excelark skygger for nærværet med vores børn og personalets relations arbejde, der er afgørende for børnenes trivsel.

I Rebild og Helsingør fortæller pædagogerne bl.a. at de med frisættelsen for alvor fik fagligheden til at folde sig ud på stuerne – personalet begyndte at sparre med hinanden - de begyndte at se på børnene og sammen vurdere, hvem der havde brug for ekstra hjælp.

Det er et godt eksempel på, hvordan vi de sidste mange år har bygget systemer, der spænder ben for, at pædagogerne oplever, at de gør en forskel, og at deres faglighed reelt kan være med til at ændre et barns livsbane. Det skal vi bruge frisættelsen til at lave om på – vi skal have den faglige stolthed tilbage i faget og tilliden til, at vores institutioner godt kan. Frisættelsen kan hjælpe med at skabe rammerne for mere tid til kerneopgaven og mindre dokumentation og kontrol uden at gå på kompromis med kvaliteten.

Mangfoldighed i dagtilbudstyper til glæde for familierne

Vi har med systemtænkningen skabt en bevægelse mod one-size fits all. Vi skal med frisættelsen skabe retten til at etablere en mangfoldighed af institutioner, der passer til de behov og ønsker, som vores familier efterspørger – og så skal de have reel indflydelse på deres børns hverdag i institutionen, så vi også kan sikre arbejdsstyrken fremadrettet og forhindre den herskende tendens til at flere og flere går på deltid eller helt trækker sig fra arbejdsmarkedet.

Det betyder en større grad af uensartethed – som vi skal øve os i at lære af. Erfaringerne fra de frisatte kommuner viser, at det kræver mod, tillid og en ændring af mindsettet på hele området! Min ultimative forhåbning for frisættelsen er, at vi lykkes med at skabe de rammer og vilkår, der giver vores institutioner retten til at være lige så forskellige, som vores børn er - på fair og lige vilkår, uanset om der er tale om selvejende, kommunale eller private dagtilbud.